

[14/10, 2016]

Den barmhjertige samaritan av Helge Skaaheim

Luk 10,25-37

Da stod en lovkyndig fram og ville sette Jesus på prøve. «Mester,» sa han, «hva skal jeg gjøre for å få evig liv?» 26 «Hva står skrevet i loven?» sa Jesus. «Hva leser du der?» 27 Han svarte: «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand, og din neste som deg selv.» 28 Da sa Jesus: «Du svarte rett. Gjør det, så skal du leve.» 29 Men den andre ville rettferdiggjøre seg og spurte: «Hvem er så min neste?» 30 Jesus tok spørsmålet opp og sa:

En mann gikk fra Jerusalem ned til Jeriko. Da falt han i hendene på røvere. De rev klærne av ham, skamslo ham og lot ham ligge der halvdød. 31 Nå traff det seg slik at en prest kom samme vei; han så ham, men gikk rett forbi. 32 Det samme gjorde en levitt; han kom, så mannen og gikk forbi. 33 Men en samaritan som var på reise, kom også dit han lå; og da han fikk se ham, syntes han inderlig synd på ham. 34 Han gikk bort til ham, helte olje og vin på sårene hans og forbandt dem, løftet ham opp på eselet sitt og tok ham med til et herberge og pleiet ham. 35 Neste morgen tok han fram to denarer, gav dem til verten og sa: «Sørg godt for ham; og må du legge ut mer, skal jeg betale deg når jeg kommer tilbake.» 36 Hvem av disse tre synes du nå viste seg som en neste for ham som ble overfalt av røvere? 37 Han svarte: «Den som viste barmhjertighet mot ham.» Da sa Jesus: «Gå du bort og gjør likeså.»

-

Det er en underlig tekst vi har foran oss. Og enda mer underlig måtte det ha hørt ut for den lovkyndige jøden som snakket med Jesus. For oss er denne teksten underlig fordi det virker ikke som Jesus gir et fullgodt svar på spørsmålet som den lovkyndige stiller: «Hva skal jeg gjøre for å få evig liv?»

Nå viser det seg at det svaret Jesus gir er svært presist. For spør du hva DU skal gjøre for å få evig liv, så må du spørre loven. Og dette var noe en lovkyndig kunne. Det er grunnen til at Jesus vender spørsmålet tilbake til ham som spør. Hva vet du allerede? Hva kan du selv svare på spørsmålet ditt? Det viser seg at han kan svaret. Det er en del av den jødiske trosbekjennelsen «Shema» som han siterer. For det første skal du elske Herren din Gud av hele ditt hjerte osv. For det andre skal du elske din neste som deg selv. Konklusjonen til Jesus er overraskende for oss, men ikke for den lovkyndige: «Gjør du det så skal du få leve». For loven er fra Gud og den er i utgangspunktet en mulighet til frelse om du følger den. Men det gjør vi ikke. Det kan vi ikke. Og den lovkyndige visste også det.

Når det står at han ville rettferdiggjøre seg selv, viser dette den store forskjellen mellom de av oss som har hørt evangeliet om Jesus og de som ikke har hørt. Og det å rettferdiggjøre seg selv handler om å gjøre noe. Og det han tar tak i er hvem han skal elske som seg selv – altså den neste. For det er målbart. Det kan han bli tatt på eller vise fram. Det å elske Gud – som ingen kan av seg selv – det snakker han ikke om engang.

To ting viser Jesus mannen ved å fortelle historien om den barmhjertige samaritan. Det ene er at Jødene – selv om det er det utvalgte folk – ikke det eneste folk som kan motta frelse og evig liv. Her handler det ikke om stand, arv eller utvelgelse. Her handler det om å oppfylle Guds lov. Det andre er at Guds lov ikke handler dypest sett om forskrifter, offer eller ritualer – som presten og levitten representerte. Guds lov er god. Den handler om kjærlighet. Den kan gi liv (Rom 7).

Men det som ligger under hele samtaler som det store dilemmaet, er at vi ikke kan elske Gud som vi skal. Men Jesus oppfylte loven for oss så vi skulle ha liv ved den. Han er den som virkelig viste barmhjertighet. Og hver som kommer til tro på Jesus, opplever det samme som mannen i lignelsen. Han blir tatt hånd om en som man ikke skulle tro ville hjelpe. En som i utgangspunktet var vår fiende som Paulus skriver i Rom 8 – på grunn av vår synd. Han forbinder og betaler. Dør og oppstår. Og kommer igjen for å føre oss helt frem.